

KINTLÉVŐSÉGEK KEZELÉSE A GYAKORLATBAN V. - A FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS

Tisztelt Kollégák!

Áprilisi hírlevelünkben áttekintettük a peres eljárást és a végrehajtási eljárást, illetve zárógondolatként jeleztük: ha az adós gazdálkodó szervezet ellen folytatott végrehajtás eredménytelen, akkor a felszámolási eljárás kezdeményezése merülhet fel következő lépésként.

Sorozatunk záró – ötödik – részében ezt az erőteljes jogi eszközt mutatjuk be: bemutatjuk a felszámolás törvényi feltételeit, az eljárás menetét, a hitelezői igénybejelentés szabályait, valamint a kielégítési sorrendet. Külön kitérünk arra is, hogy a felszámolási eljárás a könyvelőirodák számára nemcsak hitelezői pozícióban bír jelentőséggel: az ügyfél felszámolása esetén a könyvelőt is konkrét együttműködési és iratátadási kötelezettségek terhelhetik.

I. MI A FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS ÉS MIKOR KEZDEMÉNYEZHETŐ?

A felszámolási eljárás célja, hogy a fizetése képtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők a törvényben meghatározott módon kielégítést nyerjenek.¹ A felszámolás tehát alapvetően különbözik a végrehajtási eljárástól: nem egyetlen követelés behajtására irányul, hanem az adós gazdálkodó szervezet vagyonának teljes körű feltárására és arányos felosztására valamennyi hitelező között. Az eljárás végén az adós a cégjegyzékből törlésre kerül, jogutód nélkül megszűnik.

Mikor lehet felszámolási eljárást indítani?

Felszámolási eljárás csak gazdálkodó szervezet (tipikusan gazdasági társaság, egyéni cég) ellen kezdeményezhető – természetes személy magánadósokkal szemben az erre rendszerezett külön eljárás (a természetes személyek adósságrendezése) áll rendelkezésre. Az eljárást kezdeményezheti az adós, az adós hitelezője, az adós végelszámolója, illetve hivatalból elrendelheti a bíróság (például sikertelen csődeljárást követően vagy a cégbíróság értesítése alapján).

A bíróság az adós fizetése képtelenségét – és így a felszámolás elrendelését – az alábbi esetekben állapíthatja meg:²

1. az adós a szerződésen alapuló nem vitatott vagy elismert tartozását a teljesítési idő lejártát követő 20 napon belül sem egyenlítette ki vagy nem vitatta, és az ezt követő hitelezői írásbeli fizetési felszólításra sem teljesített;

¹ A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Csódtv.)

² Csódtv. 27. § (2) bek.

2. az adós a jogerős bírósági határozatban vagy fizetési meghagyásban megállapított teljesítési határidőn belül a tartozását nem egyenlítette ki;
3. az adóssal szemben lefolytatott végrehajtás eredménytelen volt;
4. az adós a fizetési kötelezettségét csődeljárásban vagy korábbi felszámolási eljárásban kötött egyezség ellenére nem teljesítette;
5. az adós (vagy a végelszámoló) saját maga jelenti be, hogy tartozásai meghaladják vagyonát, vagy esedékességkor nem tudja, illetve előreláthatóan nem tudja kielégíteni azokat.

Fontos összecszerűségi korlát: **a hitelezői kérelem csak akkor nyújtható be, ha a követelés tőkeösszege – kamatok és járulékok nélkül – meghaladja a 200.000 forintot.**³ E küszöb alatti tartozás miatt felszámolási eljárás nem indítható; ilyen esetben a követelést fizetési meghagyás vagy peres eljárás útján kell érvényesíteni.

II. A HITELEZŐI KÉRELEM ELŐFELTÉTELEI: A FIZETÉSI FELSZÓLÍTÁS KULCSSZEREPE

A gyakorlatban a hitelező által kezdeményezett felszámolási eljárások túlnyomó részében az első fizetéseképtelenségi ok – a 20 napos türelmi idő, illetve az ezt követő hitelezői felszólítás eredménytelensége – kerül megállapításra. Ez azt jelenti, hogy a felszámolási kérelem benyújtásának előfeltétele egy szabályszerűen elkészített és kézbesített fizetési felszólítás.

Ahogy azt korábbi hírlevelünkben is hangsúlyoztuk: a fizetési felszólításnak meg kell felelnie a törvényi követelményeknek. Ez többek között azt jelenti, hogy a felszólításnak tartalmaznia kell a követelés jogcímét, összegét és megfizetésének határidejét, valamint meg kell határozni azt a végső póthatáridőt, amelynek eredménytelen elteltét követően a hitelező a felszámolási eljárás megindítását, illetve egyéb jogi úton való igényérvényesítést helyez kilátásba.

Az adós – amennyiben a követelést vitatni kívánja – ezt a kézhezvételtől számított 20 napon belül érdemben köteles megtenni, vagyis konkrétan meg kell jelölnie, miért nem ismeri el a fizetési kötelezettség jogcímét, fennállását, esedékességét vagy összegét. A pusztán formális, indoklás nélküli vitatás a bírósági gyakorlat szerint nem zárja ki a fizetéseképtelenség megállapítását.

A felszámolási kérelmet az adós székhelye szerint illetékes törvényszékhez kell benyújtani, és **a hitelező részéről a jogi képviselő kötelező.** A kérelemhez csatolni kell többek között a követelést alátámasztó okiratokat (szerződés, számlák, teljesítésigazolások) és a fizetési felszólítás kézbesítését igazoló dokumentumokat (tértivevény vagy elektronikus kézbesítési igazolás).

III. AZ ELJÁRÁS MENETE ÉS IDŐTARTAMA

1. A fizetéseképtelenség megállapítására irányuló szakasz: a kérelem benyújtását követően a bíróság értesíti az adóst, akinek 8 napon belül lehetősége van nyilatkozni. Ha az adós kéri, a bíróság – kivételes esetben, az adós kifejezett kérelmére – legfeljebb 45 nap fizetési haladékot engedélyezhet a tartozás kiegyenlítésére. Ha az adós a tartozást határidőben kiegyenlíti és a hitelező a kérelmét visszavonja, a bíróság az eljárást megszünteti. Ellenkező esetben végzésel megállapítja a fizetéseképtelenséget és elrendeli a felszámolást.

³ Csődtv. 27. § (2b) bek.

2. A felszámolás lefolytatásának szakasza: a fizetéseképtelenséget megállapító végzés jogerőre emelkedését követően a bíróság haladéktalanul kirendeli a felszámolót, és a felszámolás elrendeléséről szóló végzést a Cégbizálatban közzéteszi. **A közzététel napjától kezdődik a hitelezői igénybejelentés 40 napos határideje**, és innen számítjuk az eljárás további – jogvesztő – határidőit is.

A felszámoló a kirendelést követően átveszi az adós feletti rendelkezési jogot: ettől az időponttól kezdve az adós ügyvezetője már nem jogosult a társaság képviselőjére, helyette a felszámoló jár el. A felszámoló feltérképezi az adós vagyont, a hitelezői igényeket nyilvántartásba veszi és besorolja, érvényesíti az adós követeléseit, majd a vagyont nyilvános pályázat vagy árverés útján értékesíti.

Időtartam: a felszámolási eljárás rendszerint hosszú folyamat – egyszerűbb esetekben mintegy 1 év, jelentős vagyonú vagy bonyolult ügyekben érintett adós esetében több évig is elhúzódhat. A törvényi szabályozás alapján főszabály szerint a felszámolás kezdő időpontjától számított 2 év elteltével írja elő a zárómérleg elkészítését – ettől csak meghatározott okból (pl. még folyamatban lévő perek, vitatott igények) lehet eltérni.

IV. A HITELEZŐI IGÉNYBEJELENTÉS – A HATÁRIDŐK KULCSSZEREPE

A felszámolási eljárás legkritikusabb pontja a hitelezők számára az igénybejelentés. A hitelezőknek az adóssal szemben fennálló követeléseiket a felszámolást elrendelő végzés Cégbizálatban történő közzétételét követő 40 napon belül be kell jelenteniük a felszámolónak.⁴

A 40 napos határidő anyagi jogi határidő, ez azt jelenti, hogy elmulasztása esetén igazolási kérelemnek nincs. A 40 napon túli, de a közzétételtől számított 180 napon belül bejelentett követeléseket a felszámoló még nyilvántartásba veszi, ezek azonban csak akkor kerülnek kielégítésre, ha a felszámolási költségek és a 40 napos határidőben bejelentett igények kifizetése után még marad fedezet – a gyakorlatban erre általában igen csekély az esély. A 180 napon túli határidő pedig jogvesztő: ezen időpontot követően bejelentett követelés a felszámolási eljárásban már nem érvényesíthető, és a hitelezői alanyi jog megszűnik.

Az igénybejelentéssel egyidejűleg nyilvántartásba vételi díjat is meg kell fizetni: mértéke a követelés tőkeösszegének 1%-a, de legalább 5.000 forint és legfeljebb 200.000 forint.

A kielégítési sorrend – ki és mennyit kap?

A felszámolási eljárás során az adós vagyonának értékesítéséből befolyt összegből a felszámoló a törvényben meghatározott kötelező sorrend szerint elégíti ki a hitelezőket.⁵ A sorrendiség szigorú: amíg egy adott kategória követeléseit hiánytalanul ki nem fizetik, a következő kategóriába tartozó követelésekre nem kerülhet sor. A könyvelőiroda könyvelési díjból eredő követelése a sorban viszonylag hátul áll: csak akkor jut hozzá a megtérüléshez, ha a felszámolási költségek, a zálogjogosultak, a privilegizált követelések és a köztartozások kielégítése után még maradt vagyon.

⁴ Csódtv. 28. § (2) bek. f) pont; 37. §

⁵ Csódtv. 57. § (1) bek.

V. A KÖNYVELŐ SZEREPE AZ ÜGYFÉL FELSZÁMOLÁSA ESETÉN

A könyvelőirodák a felszámolási eljárásban kettős szerepben jelenhetnek meg. Egyrészt – ahogyan azt fent áttekintettük – maguk is **hitelezők** lehetnek a kifizetetlen könyvelési díj erejéig. Másrészt, és ez legalább ennyire fontos, az ügyfél (megbízó) felszámolása esetén közvetett, **gyakorlati kötelezettségek** terhelhetik a könyvelőt is:

A felszámoló kirendelését követően az adós vezető tisztségviselője köteles gondoskodni a tevékenységzáró beszámoló elkészítéséről, valamint a felszámoló részére átadni az adós valamennyi iratát és számviteli nyilvántartását, amely feladatok teljesítéséhez rendszerint a könyvelő közreműködése szükséges.

Fontos, hogy a könyvelő a könyvelési iratokat esetleges díjtartozás esetén sem tarthatja vissza, mivel azok az ügyfél tulajdonát képezik. **A felszámoló kifejezett megkeresésére tehát az iratokat a könyvelő köteles a felszámolóhoz eljuttatni, akkor is, ha az ügyfél tartozik neki.** A ki nem fizetett díj iránti követelés kizárólag hitelezői igényként érvényesíthető a felszámolási eljárásban – nem pedig az iratok visszatartásával érvényesíthető.

A felszámolási szabályok megsértése elsősorban a vezető tisztségviselő felelősségét alapozhatja meg, ugyanakkor a könyvelő szerepe közvetetten szintén releváns lehet. A hiányos könyvelési nyilvántartások vagy az elmaradt beszámolók megkönnyíthetik a vezető felelősségének megállapítását, ezért **a könyvelő részéről is kiemelten fontos a megfelelő dokumentáció, a folyamatos tájékoztatás és a határidők következetes kezelése.**

Összegzés és gyakorlati tanácsok

A felszámolási eljárás a kintlévőség-kezelés legerőteljesebb, ugyanakkor egyúttal legkockázatosabb jogi eszköze. Erőteljes, mert a kérelem benyújtása és a közzététel az adós üzleti hírnevét drasztikusan rombolja, ezért az adósok jelentős része a 45 napos haladékidőben rendezi a tartozást. Ugyanakkor kockázatos is, mert ha a felszámolás ténylegesen lefolytatásra kerül, az egyéb követelési kategóriába tartozó hitelezők megtérülési esélyei sokszor minimálisak. Felszámolási kérelem benyújtása előtt ezért érdemes felmérni az adós várható vagyoni helyzetét, gondoskodni a fizetési felszólítás formai megfelelőségéről, és – a megbízó felszámolása esetén – figyelni a Cégbizonylat, hogy a hitelezői igénybejelentés 40 napos határidejéből egy nap se vesszen el.

A fenti tájékoztatás nem minősül jogi tanácsadásnak. A felszámolási eljárás összetett, számos jogvesztő határidővel terhelt, és a hitelezői pozíció szempontjából jelentős következményekkel járó eljárás, ezért a kérelem benyújtását, illetve a hitelezői igénybejelentést megelőzően minden esetben javasoljuk jogi szakember bevonását.

Készítette:

Szabó Kocsis Ügyvédi Iroda

A MINKE jogi partnere